

До

Членовете на Научното жури, сформирани със Заповед № 1949 от 16.10.2020 г. на Ректора на Югозападния университет „Неофит Рилски“ (ЮЗУ) за защита на дисертационния труд на редовен докторант Еринда Ставри Мишо от Катедра “Международно право и международни отношения” на Правно-историческия факултет (ПИФ) на ЮЗУ

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.ю.н. Георги Петров Пенчев

Юридически факултет на Пловдивския университет “Паисий Хилендарски”

Относно: представения за защита дисертационен труд на редовен докторант Еринда Ставри Мишо за получаване на образователната и научна степен “доктор” по област на висше образование 3. “Социални, стопански и правни науки”, професионално направление 3.6. “Право”, научна специалност “Международно право и международни отношения” на тема “Успешни практики на България в екологичното право и опазването на околната среда и приложението им в албанското право по пътя към присъединяване към Европейския съюз” с научен ръководител проф. д-р Габриела Белова

Уважаеми членове на Научното жури,

Като член на Научното жури, сформирани за оценяване на дисертационния труд с наименование “Успешни практики на България в екологичното право и опазването на околната среда и приложението им в албанското право по пътя към присъединяване към Европейския съюз” на редовен докторант Еринда Ставри Мишо от катедра “Международно право и международни отношения” на ПИФ при ЮЗУ с горепосочената заповед на Ректора на университета, Ви предоставям рецензията си, изготвена на основание чл. 10, ал. 1 от Закона за развитието на академичния състав на Република България (ЗРАСРБ) (ДВ, бр. 38 от 2010 г., изм. и доп.), чл. 32, ал. 1 от Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав на Република България, приет с ПМС № 202 от 10.09.2010 г. (ППЗРАСРБ) (ДВ, бр. 75 от 2010 г., изм. и доп.) и чл. 58, ал. 1 от Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Неофит Рилски“ (ВПРАСЮЗУ) от 2011 г., изм. (В: Югозападен университет „Неофит Рилски“ [онлайн] [прегледан 23.10.2020]. Достъпно от: http://rd.swu.bg/media/75595/vp_09.2019.pdf).

1. Кратки биографични данни за докторанта

Докторант Еринда Мишо завършва висшето си юридическо образование в ПИФ на ЮЗУ в 2004 г. От 2005 г. е служител в различни структурни звена на Министерството на околната среда на Албания, а от 01.10.2018 г. води лекционни курсове, свързани с екологичното и благоустройственото право в Полицейския университет в гр. Тирана. Тя е участвала в редица научни конференции, квалификационни и обучителни курсове в различни държави, в резултат на което е получила сертификати за нейното участие в тях. Същевременно на 27.02.2018 г. е зачислена за редовен докторант в катедра „Международно право и международни отношения” на ПИФ при ЮЗУ по научната специалност „Международно право и международни отношения” в съответствие с акредитирана от Националната агенция по оценяване и акредитация при министъра на образованието и науката докторска програма със същото наименование. За неин научен ръководител е определен проф. д-р Габриела Белова от ПИФ на ЮЗУ. След успешно приключване на докторантурата, на 24.09.2020 г. тя е отчислена с право на защита.

2. Общо описание на представените материали

Еринда Мишо е гражданка на Република Албания и е зачислена като редовен докторант в ПИФ на ЮЗУ при условията на чл. 13 от ППЗРАСРБ, чл. 20-23 от ВПРАСЮЗУ и чл. 5, ал. 1 от ПМС № 103 от 31.05.1993 г. за осъществяване на образователна дейност сред българите в чужбина (ДВ, бр. 48 от 1993 г., попр., изм. и доп.). Тъй като процедурата по редовната ѝ докторантура е започнала преди влизането в сила на Закона за изменение и допълнение на ЗРАСРБ (ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 04.05.2018 г.), за защитата на нейния дисертационен труд е приложима нормативната уредба до 04.05.2018 г. Представеният от нея комплект материали на хартиен и електронен носител е в съответствие с изискванията на ВПРАСЮЗУ. Тя е публикувала 4 статии по темата на дисертационния труд на английски език, посочени в автореферата. От представените материали може да се направи констатацията, че дисертантът отговаря на нормативните изисквания за допускане до защита на дисертационния му труд.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Дисертационният труд на Еринда Мишо е посветен на една значима в общотеоретичен и практически аспект и неизследвана досега в правната ни литература проблематика – успешните практики на Република България в областта на екологичното право и приложението им в албанското право по пътя към присъединяването на Албания към Европейския съюз (ЕС). Нейната актуалност, според мен, е детерминирана от две обстоятелства. *Първото от тях* е свързано със стремежа на Албания към редовно членство в ЕС. *Второто от тях* се отнася до възможността Албания да използва

успешно българския опит в придобиването на пълноправно членство в ЕС. Във връзка с това, докторантът прецизно и сполучливо, по мое мнение, е определил основните цели и задачи в увода на дисертационния си труд.

4. Познаване на проблематиката на дисертационния труд

Еринда Мишо е демонстрирала много добро познаване на състоянието на разглежданата от нея проблематика. Тя е използвала литературни и нормативни източници на различни езици (български, руски, английски и албански), а това е показател за нейната много добра литературна осведоменост.

5. Методика на изследването в дисертационния труд

В представения за рецензиране дисертационен труд са използвани преди всичко сравнителноправният и историкоправният методи на научно изследване. Избраната методика на изследване позволява постигането на поставените цели и задачи на дисертационния труд.

6. Обща характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е в обем на 204 стр. и в структурно отношение се състои от: увод (с. 5-11); три глави, посветени съответно на международноправния режим на опазването на околната среда (с. 12-81); българското екологично законодателство и „добрата практика“ по прилагането му (с. 82-112); прилагането на международноправните норми по опазване на околната среда в Албания (с. 113-168); заключение (с. 169-177); и библиография (с. 178-204), която включва 336 литературни и нормативни източници, сред които 42 заглавия на български език, 125 заглавия на английски език, 64 заглавия на руски език, 12 заглавия на албански език и 93 интернет-ресурси.

Изложението в дисертацията е целенасочено и съдържателно. То се съпровожда с отделни сравнения и разграничения, както и обосноваване на оригинални изводи.

7. Приноси и значимост на дисертационния труд за науката и практиката

Научните приноси в изследването са от категорията „обогатяване на съществуващите знания“ и се градят не само върху проучване на българското и албанското екологично законодателство, европейското и международното екологично право, но и на личните виждания на автора за тяхната ефективност, съпроводени с редица собствени и оригинални изводи и съображения.

Могат да бъдат изтъкнати следните конкретни научни и научно-приложни приноси в дисертационния труд:

1) оригинално авторско обособяване на 4 периода в историческото развитие на международното екологично право, съчетано с анализ на тези периоди (с. 13-49);

2) сполучлив авторски анализ на обекта и принципите на международното екологично право (с. 49-57);

3) много добър равнище на авторски анализ на дейността на международните организации в областта на опазване на околната среда (с. 61-81) и на инициативата на ЕС за т.нар. „Европейски зелен пакт” (с. 107-112);

4) оригинално авторско обособяване на 3 периода в историческото развитие на албанското екологично законодателство след 1990 г., съчетано с анализ на тези периоди, включително на дейността на компетентните органи в тази област (с. 113-131);

5) оригинален авторски анализ на слабостите в прилагането на албанското екологично законодателство (с. 131-132, с. 135, с. 160-161);

б) много добър равнище на авторски анализ на проблемите и предизвикателствата пред Албания по пътя на нейното присъединяване към ЕС (с. 147-168);

7) в заключението фигурират някои полезни за юридическата теория и практиката изводи от разгледаната правна уредба на национално, европейско и международноправно равнище (с. 172-177).

8. Преценка на публикациите по тематиката на дисертационния труд

Докторантът е представил 4 статии, публикувани на английски език, по тематиката на дисертационния си труд, които са посочени в автореферата. Те са: „The Development of Environmental Law in Albania: Historical Overview of Efforts toward Full Approximation with the *Acquis Communautaire*”. - *Balkan and Near Eastern Journal of Social Sciences = Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 2019, pp 10–16. Достъпно от: http://www.ibaness.org/bnejss/2019_05_03/02_Misho.pdf ; „Property Rights In Albania: A Case Of Subversion Via Expropriation Law” (в съавторство с А. Bekteshi) – In: AESOP 2019 Conference “Planning, Law and Property Right: in the face of transitions” (Book of Abstracts), ISBN 978-88-99243-92-0, p. 733; Достъпно от:

https://www.aesop2019.eu/wp-content/uploads/2020/02/AESOP_book_of_abstracts_2.pdf ; „Transposition Of Advocacy Experience As Triple-Loop Social Learning In Albania: Fighting Hpps In Protected Areas From The Vjosa River Basin To The Canyons Of Osumi” (в съавторство с А. Bekteshi). – In: AESOP 2019 Conference (Book of Papers), ISBN 978-88-99243-93-7, pp. 4024-4034. Достъпно от: https://transz.de/wp-content/uploads/2019/12/AESOP_Schaumann_SimonPhilipp.pdf ; “Development of Environmental Law in Albania towards Full Approximation with the *Acquis Communautaire*”. – In: XII. IBANESS Congress Series on Economics, Business and Management. Plovdiv (Bulgaria) = XII. IBANESS İktisat, İşletme ve

Yönetim Bilimleri Kongreler Serisi. Plovdiv (Bulgaristan), 2019, pp. 25-32. ISBN 978-619-203-259-3;

Достъпно

от:

http://www.ibaness.org/conferences/plovdiv_2019/ibaness_plovdiv_proceedings_draft_7.pdf

Освен тях, допълнително е приложена още една статия, непосочена в автореферата, а именно: „COVID-19 and Impact on Environmental and International Law in Albania”. – In: 6th International Scientific Conference “Social Changes in the Global World”. Shtip [North Macedonia], September 05-06 2019, 11 p. Не приемам тази допълнително приложена статия за рецензиране по следните причини: а) тя не фигурира в автореферата, където трябва изчерпателно да се посочват всички публикации по темата на дисертацията; б) не ми е предоставена библиографска информация за източника (онлайн или печатен), където евентуално е публикувана статията.

Четири статии обаче, които са посочени в автореферата, сполучливо отразяват редица анализи и становища на автора, залегнали в определени части от дисертационния му труд.

9. Лично участие на докторанта

Изтъкнатите приноси в дисертационния труд и получените резултати са лична заслуга на Еринда Мишо. Тя коректно е цитирала под линия съответните източници - обстоятелство, което изключва наличието на плагиатство.

10. Автореферат

Авторефератът на дисертационния труд, в обем на 36 с., отразява на много добро равнище неговото съдържание и постигнатите основни резултати.

11. Критични бележки и препоръки

Към дисертационния труд могат да бъдат отправени и някои критични бележки и препоръки.

11.1. Критични бележки

1) Стува ми се, че наименованието на дисертационния труд не е редактирано сполучливо. Не беше необходимо в него да фигурират едновременно думите „екологичното право”, и „опазването на околната среда”, защото екологичното право регулира обществените отношения по опазване на околната среда.

2) На някои места в дисертацията са допуснати фактологически и редакционни слабости. Пример за фактологическа слабост: на с. 102 вместо Комитета за използване на атомната енергия за мирни цели, който е закрит, трябваше да се посочи Агенцията за ядрено регулиране, която от 2002 г. е компетентният орган в тази насока (чл. 4, ал. 1 от Закона за безопасно

използване на ядрената енергия - ДВ, бр. 63 от 2002 г., изм. и доп.). Пример за редакционна слабост: на с. 160, в бележка 297 под линия, липсва текст на (т.е. информация за) цитиран литературен източник.

11.2. Препоръки

1) На с. 24 и 53 можеше да се изпише цялостното наименование на т. нар. от докторанта „Договор за космическото пространство от 1967 г.“, а то е: „Договор за принципите на дейността на държавите по изследване и използване на космическото пространство, включително Луната и другите небесни тела” (Москва, Вашингтон, Лондон, 27.01.1967 г.).

2) Библиографията в дисертационния труд трябваше да съответства само на цитираните под линия литературни и нормативни източници в изложението, т.е. в нея не трябваше да фигурират литературни източници, които не са цитирани под линия в изложението, тъй като не става ясно точно кой литературен източник от нецитираните под линия, но посочен в библиографията, и на кое място в изложението е използван от автора. Освен това структурата на библиографията можеше да бъде по-добра, ако се състоеше само от 3 части (раздели), както следва: а) източници на кирилица, включващи заглавията на български и руски езици; б) източници на латиница, включващи заглавията на английски и албански езици; и в) интернет-ресурси.

11.3. Оценка на въздействието на китичните бележки и препоръки върху научното значение на дисертационния труд

Изтъкнатите по-горе слабости, по мое мнение, не омаловажават значимостта и полезността за теорията и практиката на предложения за защита дисертационен труд. Той е написан ясно, разбираемо, логично и се чете с интерес. С него се запълва една празнина в правната ни литература в разглежданата област. Посочените критични бележки и препоръки целят единствено да помогнат на автора в случай, че той реши да продължи творческите си усилия по тази проблематика и евентуално да публикува като книга впоследствие дисертационния си труд.

12. Заключение

Накрая, въз основа на изложеното по-горе:

1. Заявявам, че дисертационният труд “Успешни практики на България в екологичното право и опазването на околната среда и приложението им в албанското право по пътя към присъединяване към Европейския съюз” съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговаря на изискванията на чл. 6, ал. 3 от ЗРАСРБ, чл. 27, ал. 2 от ППЗРАСРБ и чл. 53 от ВПРАСЮЗУ. Същевременно този дисертационен труд показва, че Еринда Ставри Мишо притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна

специалност „Международно право и международни отношения“ като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване. Поради това докторантът отговаря на изискванията на чл. 6, ал. 1 от ЗРАСРБ, чл.чл. 24-26 от ППЗРАСРБ и чл. 51, т. 1 и 2 от ВПРАСЮЗУ.

2. Във връзка с гореизложеното, на основание чл. 10, ал. 1 от ЗРАСРБ, чл. 32, ал. 1 от ППЗРАСРБ и чл. 58, ал. 1 от ВПРАСЮЗУ, давам своята положителна оценка на проведеното научно изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси.

3. Предлагам на почитаемото научно жури, на основание чл. 11, ал. 4 от ЗРАСРБ, чл. 34, ал. 1 от ППЗРАСРБ и чл. 58, ал. 2 от ВПРАСЮЗУ, да присъди образователната и научна степен ‘доктор’ на Еринда Ставри Мишо в област на висше образование 3. “Социални, стопански и правни науки”, професионално направление 3.6. “Право”, научна специалност “Международно право и международни отношения”.

София, 10.11.2020 г.

Рецензент: (п)

(проф. д.ю.н. Георги Пенчев)